

ROMEINSE SPOREN VAN BEWONING IN DE TUIN VAN DE OUDE PASTORIE AAN DE GROENENDAALSTRAAT

door P. C. Beunder.

Inleiding.

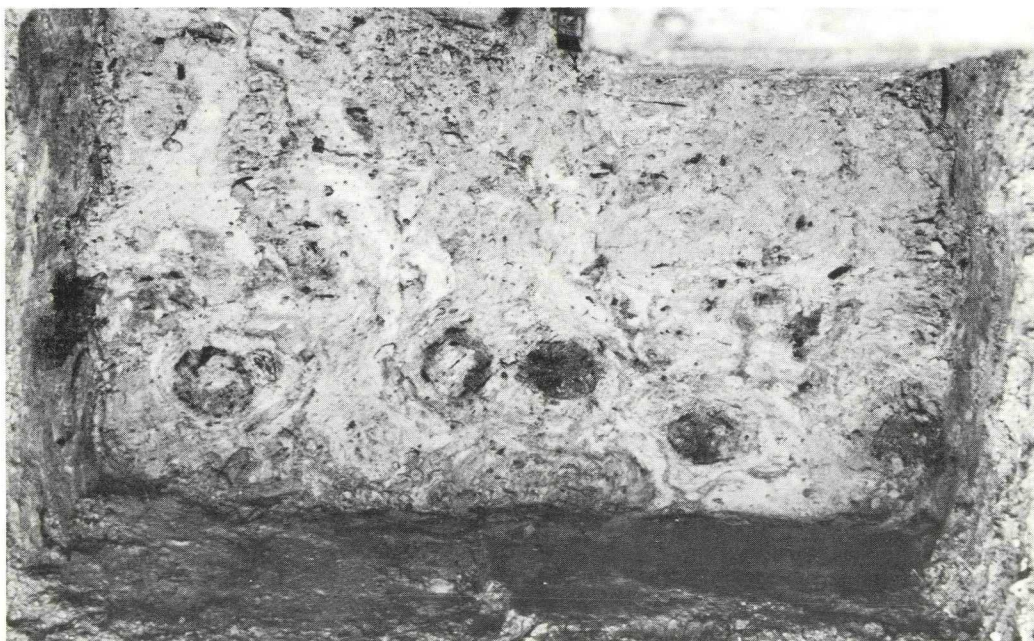
Het feit, dat bij de bouw van de kapel naast het St. Jozef-pensionaat, in 1954, Romeinse vondsten werden gedaan 1), was voor de archeologische werkgroep van de Stichts-Hollandse Historische Vereniging aanleiding om in het najaar van 1976 en in het voorjaar van 1977, een tweetal proefgaten te graven, op de grens van werf en tuin, achter de belendende, oude pastorie aan de Groenendaalstraat, toen de gelegenheid hiervoor werd geboden 2).

De waarnemingen.

In beide proefgaten (zie tek. 1 en 2 en afb. 3) werd een dik pakket geroerde grond aangetroffen, dat ongetwijfeld in verband staat met ophoging, bebouwing en bijbehorende veranderingen, gepaard gaande met de stedelijke ontwikkeling ter plekke 3). Op ongeveer 1 meter onder het looppniveau, wordt het kleipakket schoner, het einde van de doorwoelde grond is bereikt.

Van 125 - 140/160 cm, strekt zich een compacte laag van zwarte brandsporen, scherven, bouwpuin en kiezel uit, van afwisselende dikte en samenstelling. Duidelijk een onderdeel van een aanplempingscomplex uit de Romeinse bewoningsperiode.

Onder deze laag bevindt zich in beide proefgaten een gelaagd complex, waarin verschillende verticaal ingeslagen palen werden aangetroffen. De palen vertonen gedeeltelijk onderling een lenear verband.

afb. 3 - Foto van het uitgegraven vlak in proefgat 2 met paaldoorsneden (foto J. Schut).

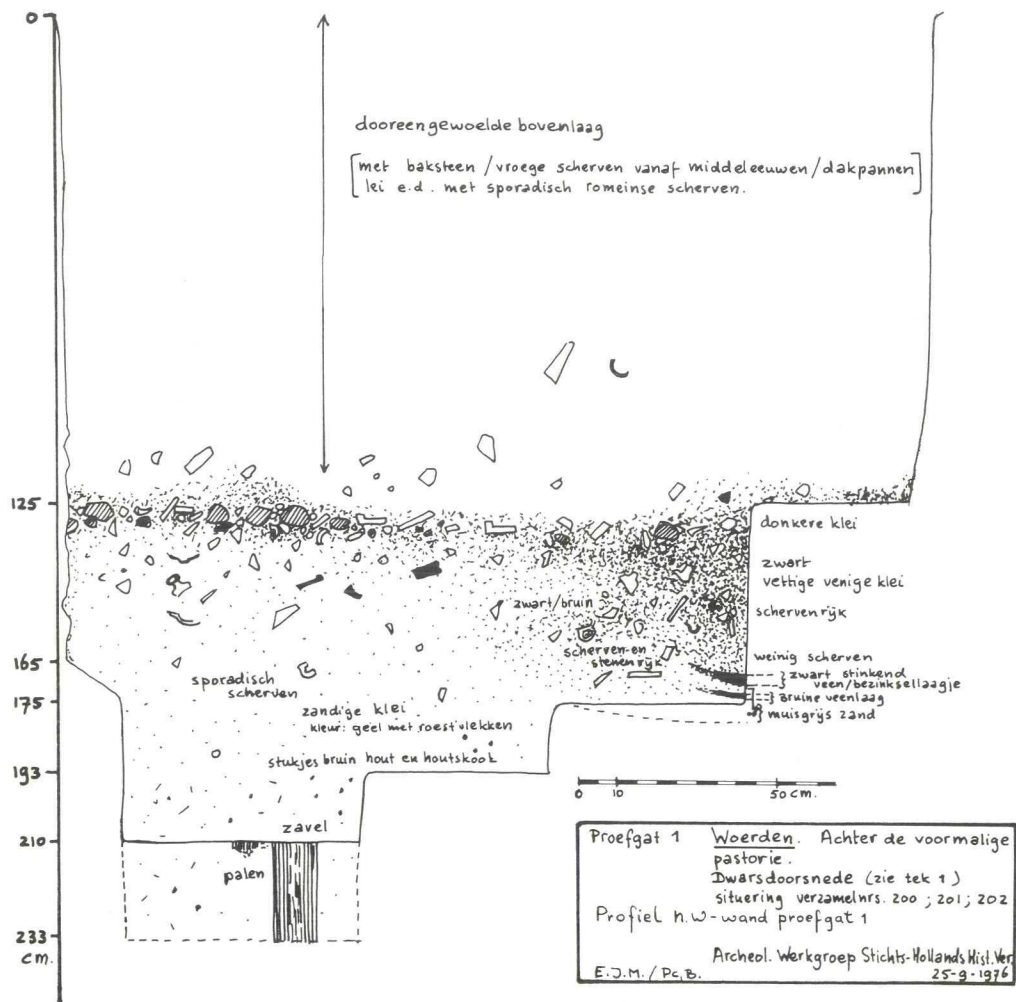

Slotopmerkingen.

Hoewel het een moeilijke zaak is, uit de resultaten van een klein proefonderzoek als dit, enkele opmerkingen te lanceren, aangaande de dispositie en de structuur van de Romeinse bewoning te Woerden, kunnen m.i. in samenhang met wat tot nu toe in het licht gekomen is, toch weer enkele aanvullende suggesties worden gedaan.

Ten eerste is het verblijvend, dat het gegeven van Romeinse vondsten bij de kapelbouw hiermede is bevestigd, zodat rekening moet worden gehouden met woonsporen over een groter oppervlak in het terrein ten noorden van de Petruskerk.

Vervolgens doet de situering van het vondstenpakket in samenhang met de gelaagdheid van de bodemsamenstelling, vermoeden, te doen te hebben met een waterrijk milieu, waarin materiaal is gedeponeerd, wat door grotere of kleinere vormen van erosie is verplaatst en wat later in de Romeinse tijd weer is aangeplempt.

tek. 2

afb. 2 - Profieltekening noordwestelijke wand proefgat 1, E.J.M./Pc.B.

Het vinden van een aantal palen in een zeker verband, onderstreept deze zienswijze en doet vermoeden, dat we hier te maken hebben met een bepaalde vorm van oeverversterking. Daar het onderhavige terrein gelegen is aan een complex van Pensioonaat-gebouwen, die inmiddels zijn gesloopt en waarop wellicht uitgebreider bodem-onderzoek zal kunnen plaatsvinden, is er misschien de mogelijkheid om aan het hier gesuggereerde, in groter verband meer duidelijkheid te verschaffen, 4).

Noten:

- 1) N. Plomp-Woerden 600 jaar stad, pag. 4.
- 2) Het pastorie-gebouw werd in 1976 verkocht aan de Stichting Hugo Kotestein, die voor dit proefonderzoek de welwillende medewerking verstrekke.
- 3) Een hierin aangetroffen scherf versierd Siegburg aardewerk, is gepubliceerd in Heemtijdinghen 13, nr. 4, dec. 1977, pag. 49-51.
- 4) Inmiddels is op 30 januari 1978, door het Instituut voor Oude Geschiedenis en Archeologie van de R.K.-universiteit te Nijmegen, o.l.v. Dr. J.K. Haalebos, een uitgebreider onderzoek naar Romeinse woonsporen in dit stadsdeelte, aangevangen.

afb. 4 - Grafitti-fragmenten op terra sigillata en gladwandig aardewerk (tek. Pc,B.).

afb. 4

afb. 5 - Stempelgedeelte op imbrex: LEG I [M ANTONINIANA], relief, retrogade, t.w. het eerste legioen Minervia Antoniniana, te dateren tussen 212 en 222; identiek aan Holdeurn pl. XXXIII - 5, (foto Pc,B.).

Literatuuropgave:

- P.C. Beunder - De Romeinse (militaire) bewoning van Woerden komt in het licht, in: Heemtijdinghen II (1975) nr. 1, pp 3-12.
- P.C. Beunder - Woerden als verblijfplaats van de 15e Cohorte (Voluntariorum) al in 1887 aanwijsbaar, in: Heemtijdinghen 12 (1976) nr. 1, pp 9-12.
- P.C. Beunder - Twee fragmenten Siegburg-aardewerk uit Linschoten en Woerden, in: Heemtijdinghen 13 (1977) nr. 4, pp 49-51.

- J.E. Bogaers en J.K. Haalebos Sporen van Romeinse militairen onder de politie-kazerne te Woerden, in: Heemtijdinghen 12 (1976) nr. 2, pp 13-15; (eveneens in: Bull. K.N.O.B. 74 (1975) pp 223-224).
- J.E. Bogaers en J.K. Haalebos - Woerden, opgraving binnenplaats politie-kazerne 1976, in: Bull. Kon. Nederl. Oudh. Bond 75 (1976) pp 316-317.
- N. Plomp - Woerden 600 jaar stad, Woerden 1972.

HET CHRISTELIJK MILITAIR TEHUIS IN WOERDEN, 1914 - 1919

In Woerden's Kerkbode van 1919 troffen wij een artikel aan omtrent het Christelijk Militair Tehuis dat tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) in Woerden gevestigd was. Het verblijf van de militairen is voor Woerden toch wel van betekenis geweest. Zo vermelden de jaarverslagen van de gemeente uit die jaren dat het de middenstand goed gaat "wegens het tijdelijk verblijf van de militairen". Ook de armen behoefden geen honger te lijden, zij hadden genoeg aan het "overgeschoten eten van het tijdelijk garnizoen". Het leek ons goed dit artikel, zoals het indertijd werd gepubliceerd, hier af te drukken. Ook de stijl van die tijd heeft reeds thans zijn bekoorlijkheid. De in het artikel besproken barak, welke benodigd was voor de Belgische vluchtelingen is door Adam Pieter Huyzer, geboren in Woerden op 23 juli 1892, geschilderd.

Dit schilderijtje bevindt zich in het gemeente-archief van Woerden en plaatsen wij ter illustratie bij dit artikel.

P.

